

**Archeologisch vooronderzoek
Roeselare – Noordstraat
'Het Laere'**

Natasja Reyms, Jordi Bruggeman en Bénédicte Cleda

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 203

Aard onderzoek: Prospectie

Vergunningsnummer fase 1: 2014/221

Vergunningsnummer fase 2: 2016/279

Naam aanvrager: Natasja Reyns

Naam site: Roeselare – Noordstraat 'Het Laere'

Opdrachtgever: Matexi Projects nv, Met zetel te Franklin Rooseveltlaan 180, B-8790 WAREGEM
Administratief toezicht: Jessica Vandeveld, agentschap Onroerend Erfgoed, Jacob van Maerlantgebouw,
Koning Albert I-laan 1/2 bus 92, B-8200 BRUGGE

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
B-9140 Temse

info@all-archeo .be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2016/12.807/74

© All-Archeo bvba, 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht.....	10
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	11
4.1 Landschappelijke context.....	11
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	13
4.2.1 Historische gegevens.....	13
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	16
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Bespreking bodemopbouw.....	20
5.3 Bespreking sporen.....	22
5.3.1 Oostelijke zone (WP1-6).....	22
5.3.1.1 Gracht en poel.....	22
5.3.1.2 Kuilen.....	22
5.3.1.3 Paalsporen.....	24
5.3.1.4 Muurresten.....	24
5.3.1.5 Verstoringen.....	26
5.3.2 Westelijke zone (WP7-13).....	28
5.3.2.1 Grachten.....	28
5.3.2.2 Paalsporen.....	28
5.3.2.3 Drainagebuizen.....	29
5.3.2.4 Muurresten.....	29
5.3.2.5 Verstoringen.....	30
6 WAARDERING, ANALYSE VAN DE GEPLANDE SITUATIE: EFFECTEN, EN ADVIES.....	31
7 BIBLIOGRAFIE.....	33
7.1 Publicaties.....	33
7.2 Websites.....	33
8 BIJLAGEN.....	35
8.1 Archeologische periodes.....	35
8.2 Plannen en tekeningen.....	35
8.3 Harrismatrix.....	35
8.4 Sporenlijst.....	37
8.5 Vondstenlijst.....	38
8.6 Digitale gegevensdrager.....	38

1 Inleiding

Op het terrein zullen een aantal kavels voor nieuwbouw meergezinswoningen met ondergrondse parking en openbare wegenis gerealiseerd worden. Naar aanleiding van deze plannen werd voorafgaand een prospectie met ingreep in de bodem geadviseerd. Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein.

Het terreinwerk werd gefaseerd uitgevoerd, gelijklopend aan de fasering van het bouwproject. De eerste fase werd uitgevoerd op 23 juni 2014 en de tweede fase op 8 en 9 augustus 2016, onder leiding van Natasja Reyns en met medewerking van Bénédicte Cleda.

De bedoeling van het onderzoek was om binnen het plangebied archeologisch erfgoed te registreren, te interpreteren en te waarderen. Op die manier kan advies uitgebracht worden over eventuele vervolgstappen met betrekking tot het archeologisch vrijgeven van het plangebied en het definiëren van eventuele sites die verder onderzocht dienen te worden.

De eindbeslissing over het vrijgeven van de gronden en/of archeologisch vervolgonderzoek ligt bij het agentschap Onroerend Erfgoed.

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Matexi Projects nv
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Natasja Reyms
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar van het terrein
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan de eigenaar van het terrein
<i>Projectcode</i>	2014/221 (fase 1) en 2016/279 (fase 2)
<i>Vindplaatsnaam</i>	Roeselare, Noordstraat
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Roeselare, afdeling 4, sectie D, perceel: 987L2
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	23/06/2014 (fase 1) en 8-9/08/2016 (fase 2)
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Roeselare, Noordstraat
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviezen door personen die buiten het project stonden</i>	Willem Hantson, Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst RADAR

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie West-Vlaanderen, gemeente Roeselare (Fig. 1), perceel 987L2 (kadaster afdeling 4, sectie D). Het projectgebied is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden (0100).

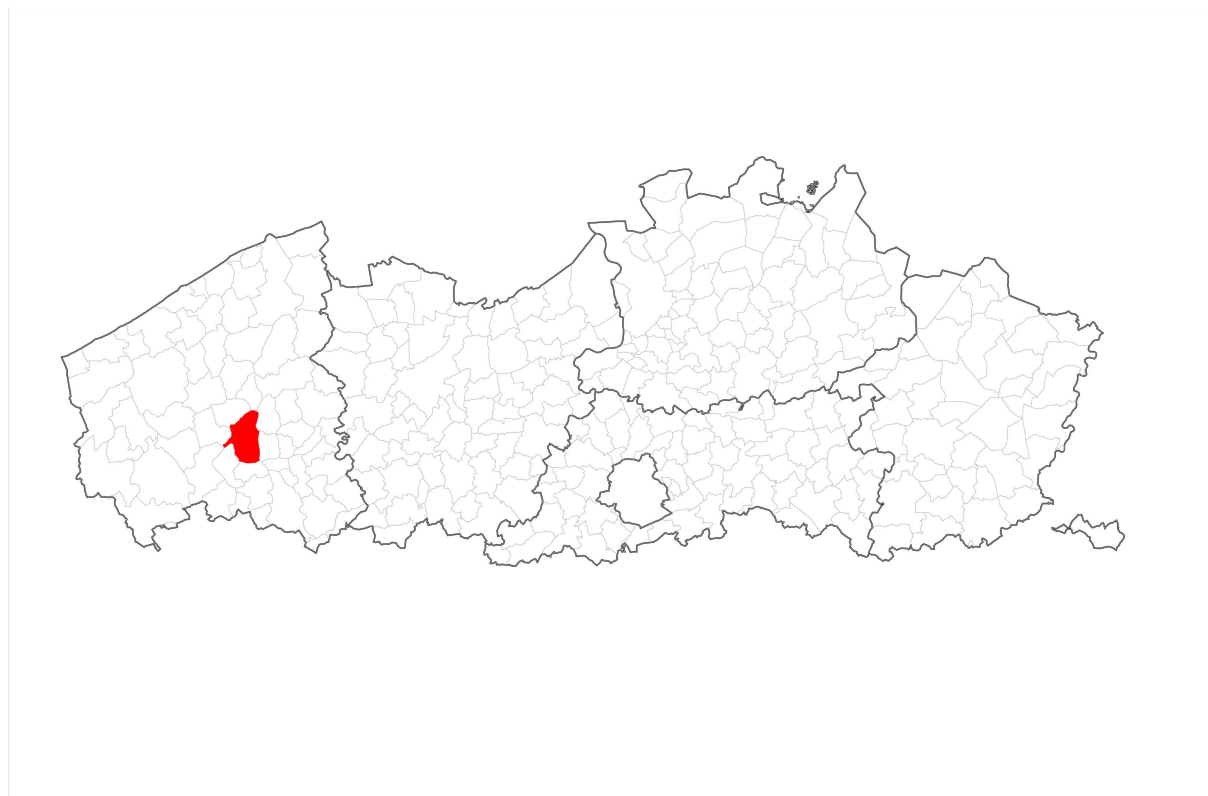

Fig. 1: Situeringssplan Roeselare

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: West-Vlaanderen
 - Locatie: Roeselare
 - Plaats: Noordstraat
 - x/y Lambert 72-coördinaten:
 - 62195, 182874
 - 62340, 182757
 - 62282, 182665
 - 62184, 182710

Fig. 2: Luchtfoto uit 2013 met een situering van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Ten noorden van het onderzoeksgebied loopt de Désiré Mergaertstraat, ten oosten de Noordstraat en ten westen de Kattenstraat.

3.2 Aard bedreiging

Het plangebied zal verkaveld worden voor het realiseren van nieuwbouw meergezinswoningen met ondergrondse parking en openbare wegenis. Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Daarom werd een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken van start kunnen gaan.

3.3 Onderzoeksopdracht

Het doel van deze prospectie met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de bodemopbouw?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact? Is er sprake van bodemdegradatie en /of erosie, en wat vertelt dit over de intactheid van eventuele sporen?
- Hebben de – te slopen – verharding en bebouwing het archeologische niveau aangetast? Zo ja, in welke mate?
- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) bevinden de sporen zich?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, welke aspecten verdienen hierbij bijzondere aandacht? Welke zijn de onderzoeksvragen die door middel van een vervolgonderzoek moeten beantwoord worden?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

Op de topografische kaart is het gebied gelegen op een hoogte van ongeveer 20 m TAW (Fig. 4). De stadskern van Roeselare situeert zich in de kom van een meander van de Mandel met het historische centrum op de linkeroever.

Fig. 3: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=verkenner#ModulePage>)

Het gebied is op hydrografisch vlak gelegen binnen het Leiebekken, in de subhydrografische zone Mandel tot monding Krommebeek (incl) (Fig. 4). De Klauwaartsbeek vloeit vanuit het westen net voor het historische centrum in de Mandel en de Sint-Amandsbeek vanuit het noorden net erna. Beide beken werden in de loop van de laatste eeuw ingekokerd. De Grote Bassin op de Mandel en de Kleine Bassin op de Sint-Amandsbeek vormen nog stille getuigen van het industrieel-economische textielverleden van Roeselare. Ten westen, in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied, bevindt zich de “Grote Bassin”, aangelegd op de Mandel. In de ruimere omgeving, ten oosten van het projectgebied, loopt de Sint-Amandsbeek en ten zuidwesten situeert zich het kanaal Roeselare-Leie.¹

¹ [Http://dov.vlaanderen.be](http://dov.vlaanderen.be)

Fig. 4: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be/>)

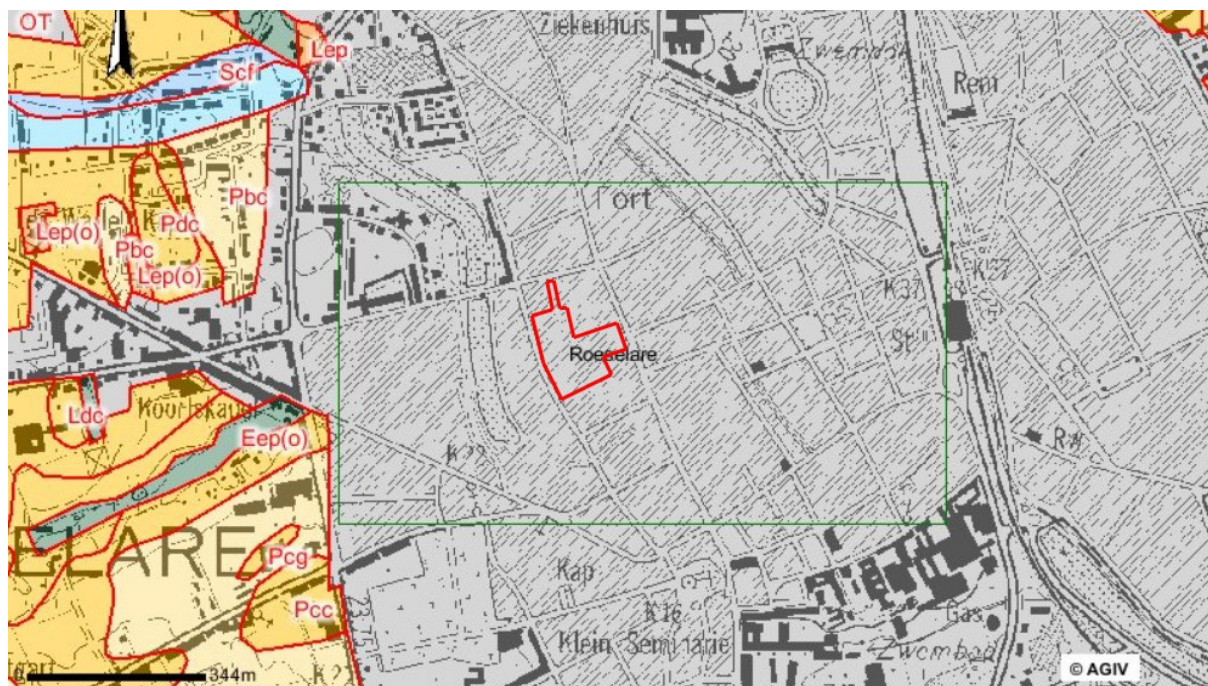

Fig. 5: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geovlaanderen.gisvlaanderen.be/geovlaanderen/bodemkaart>)

Roeselare situeert zich in de zandleemstreek, maar de Mandel en enkele beken meanderen in een alluviale bodem van holocene klei. Langs weerszijden van de Mandel bevindt zich een onregelmatige strook met een eerder zandige bodem, dit zijn pleistocene alluviale en colluviale afzettingen. Eolisch materiaal uit het pleistoceen (loess) werd hier immers stelselmatig weggeërodeerd. Het projectgebied bevindt zich op de linkeroever van de Mandel op de zandige rug die de Mandel van de Sint-Amandsbeek scheidt. De geologische ondergrond van het terrein bestaat uit de Lid van Aalbeke (KoAa), gekenmerkt door donkergrijze tot blauwe klei, glimmers.²

Op de bodemkaart is de locatie van het onderzoeksgebied aangegeven als kunstmatige gronden. Het terrein bevindt zich in bebouwde zones (OB). Ten westen van het projectgebied is de bodem aangegeven als een droge licht zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pbc), een matig droge licht zandleembodem met een sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pcc), een matig droge licht zandleembodem met duidelijk ijzer en/of humus B horizont (Pcg) en een sterk gleyige kleibodem zonder profiel (Eep(o)). Ten noordwesten bevindt zich een droge lemig zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont (Sbf) en een natte zandleembodem zonder profiel (Lep) (Fig. 5).

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

De historische oorsprong van Roeselare als woonkern en later als stad moet in de middeleeuwen gesitueerd worden. De vroegste vermelding (ROSLAR) dateert uit 821. Etymologisch is de naam afgeleid van het Germaanse 'roes' (= riet) en 'laar' (= open plaats [in het bos]). De vroegste bidplaats was de Sint-Amandskapel, gelegen aan de samenvloeiing van de Mandel en de Sint-Amandsbeek, terwijl het altaar van de Sint-Michielskerk, de hoofdkerk van Roeselare, pas voor het eerst vermeld wordt in 1093. In 957 reeds kreeg Roeselare een burggravie met opper- en neerhofstructuur aan de samenvloeiing van de Mandel en de Collevijverbeek in de Zuidstraat. Rond 1250 krijgt Roeselare stadsrechten en worden een halle en een belforttoren opgericht op de Grote Markt.

² <http://dov.vlaanderen.be>

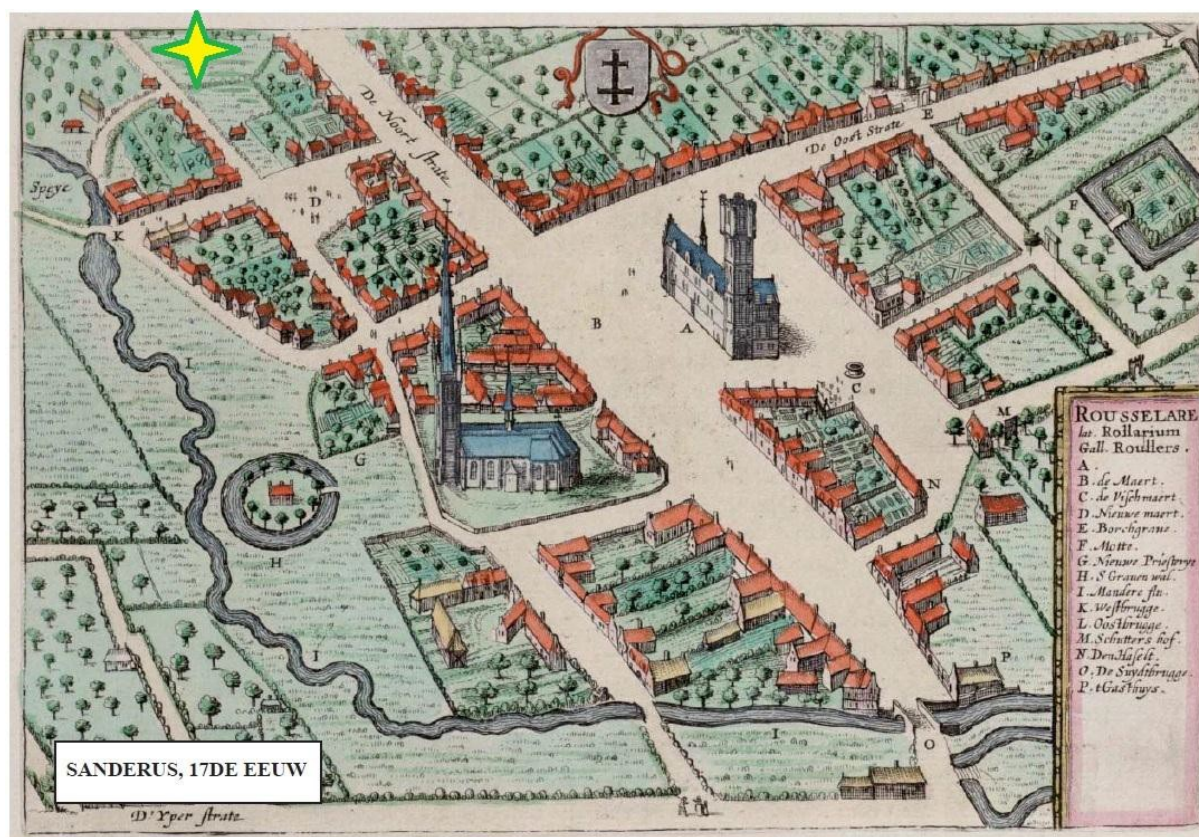

Fig. 6: Kaart van Sanderus (17de eeuw) met aanduiding van het onderzoeksgebied (gele ster) (<http://www.kbr.be/>)

Op de kaart van Sanderus uit de 17de eeuw kan men zien dat het onderzoeksgebied gelegen is net buiten het historische centrum van Roeselare. Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen onder leiding van graaf de Ferraris (1771-1778) en op de Atlas der Buurtwegen (1841-1850) kan gezien worden dat het projectgebied nog een eerder ruraal karakter had (Fig. 7). De Kattenstraat en de Noordstraat zijn duidelijk te herkennen. Op de Atlas der buurtwegen (Fig. 8) en de Atlas cadastral parcellaire de Belgique (1842-1879) kan men opkomende bebouwing waarnemen en lijkt de percellering deels aan te sluiten bij de huidige perceelsgrenzen (Fig. 9).

Fig. 7: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://www.geopunt.be>)

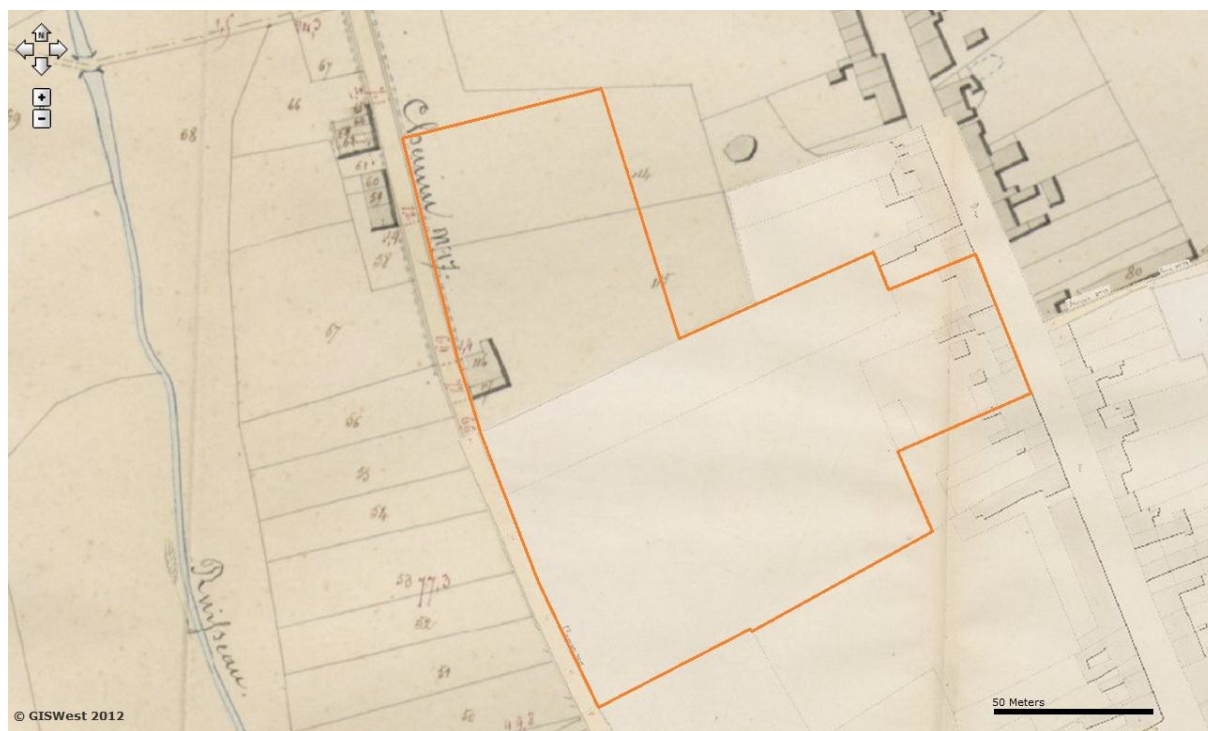

Fig. 8: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied, 1841-1850 (GisWest2013)

Fig. 9: Atlas cadastral parcellaire de la Belgique (Popp) met aanduiding van het onderzoeksgebied (http://www.kbr.be/collections/cart_plan/collections/collections_nl.html#cadastre)

4.2.2 Archeologische voorkennis

Voor het plangebied zelf zijn geen archeologische waarden gekend, maar in de onmiddellijke omgeving ervan is er volgens de Centrale Archeologische Inventaris een archeologische vindplaats aanwezig (Fig. 9).

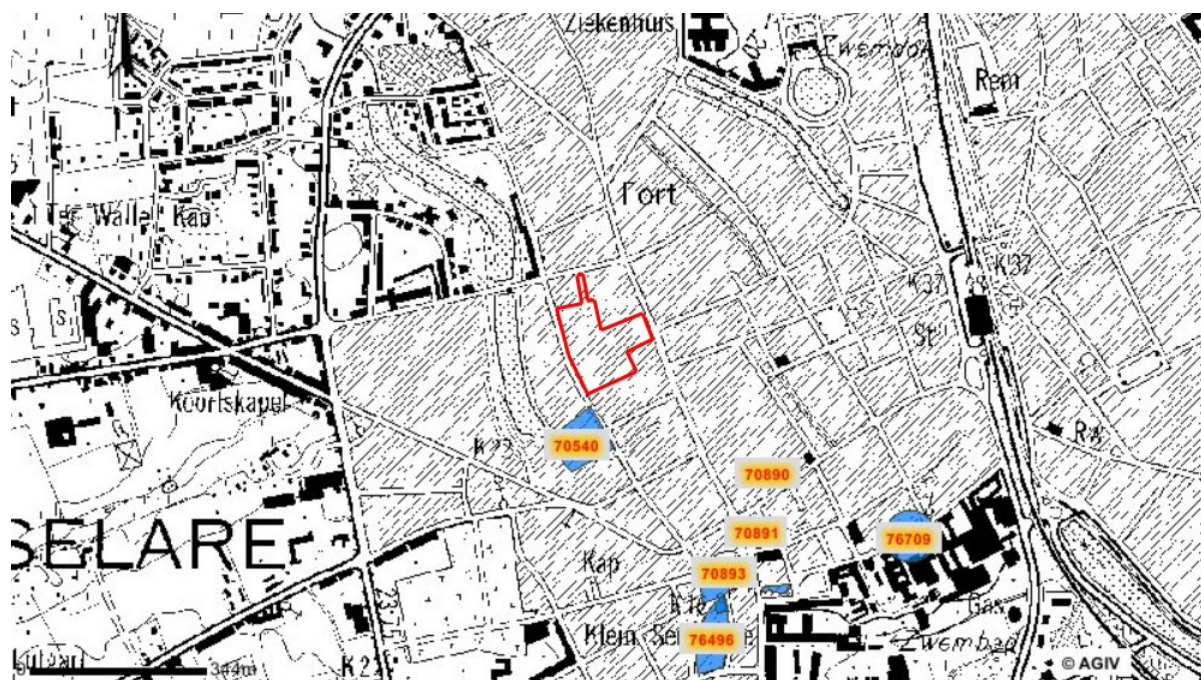

Fig. 9: Overzichtskaart CAI met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geovlaanderen.gisovlaanderen.be/geovlaanderen/cai>)

Ten zuidwesten van het projectgebied, langs de Mandel, bevindt zich:

- CAI 70540: Kattenstraat 1, vindplaats van een bronzen mesheft in de vorm van de buste van Minerva uit de midden-Romeinse tijd (geïsoleerde vondst).³ Ook een reeks palen, een menselijk skelet, geretoucheerde silex-afslagen, een kleine bronzen ring, macro-flora, dierenbeenderen, hertshoorn enz. werden aangetroffen in een turflaag op blauwe klei bij de verbreding en verdieping (3m => 3m60) van de Grote Bassin op de Mandel in 1899. De vindplaats is op de kaart van het CAI erg ruim afgebakend, maar heeft enkel betrekking op een zone ter hoogte van de Mandel, net ten noordwesten van de aanduiding op de kaart.

In de ruimere omgeving bevinden zich verschillende archeologische waarden, die allemaal ten zuidoosten van het projectgebied te situeren zijn:

- CAI 70890: Ooststraat 15, vondstenconcentratie aardewerk uit de middeleeuwen dat niet zeker bij deze vindplaats behoort, maar mogelijk deel uitmaakt van vindplaats CAI 70889.⁴
- CAI 70891: Hallevesten. Onderzoek in de funderingen van de stadshallen, bracht laatmiddeleeuws tot 17de-eeuws materiaal op.⁵
- CAI 70893: De dekanale kerk van Roeselare, toegewijd aan Sint-Michiël, oorspronkelijk een middeleeuwse kerk. Daarvan blijft enkel de torenbasis over. In 1488 werd hij platgebrand door huurlingen van Maximiliaan van Oostenrijk. De oprichtingsdatum is onbekend. Volgens E. de Moreau, zouden de parochies toegewijd aan de H. Michaël in de Karolingische periode (8ste - 9de eeuw) ontstaan zijn.⁶
- CAI 76496: Verwerijstraat/Sint-Michielsstraat. Stortpakket met 14de-eeuwse archaeologica en een tweetal baksteenfunderingen met slordige afwerking. Voor precieze datering en interpretatie van deze funderingen moet verder onderzoek gedaan worden. Een nivelleringslaag die met de bouw van de nog bestaande 18de-eeuwse gebouwen te associëren is, dekte het geheel af. Hiernaast werd nog een twintigtal munten gevonden, die dateren van van 1322 tot 1691, enkele inktpotten en een rijk versierd messenheft.⁷
- CAI 76709: Vrij Technisch Instituut (VTI). Vondst van aardewerk uit de 20ste eeuw en van een verbrand en versinterd gondspoor.⁸

Het projectgebied situeert zich op een zandige oever van de Mandel, waardoor de locatie – vanwege een goede drainage én de nabijheid van het Mandelwater – uitermate geschikt was en is voor bewoning. Het gebied ligt echter net buiten het historische centrum van Roeselare, waardoor we uit de middeleeuwen enkel rurale sporen of marginale nijverheid kunnen verwachten. De klemtoon ligt echter op de vroegere perioden. De nabijgelegen vondsten uit het Mandelslib tonen immers potentiële bewoning en/of periodieke menselijke aanwezigheid aan tijdens de Romeinse periode, de metaaltijden en de prehistorie. Door het alluviaal-colluviale karakter van de zandrug worden afgedekte bodem/leefniveaus niet uitgesloten. De centrale vraag blijft uiteraard als er iets ligt/lag, in welke mate het nog bewaard is. Op historische kaarten is immers slechts beperkte bewoning zichtbaar en de recente bebouwing/verharding is hoogstwaarschijnlijk vrij oppervlakkig, maar de diepte van het archeologische niveau is momenteel niet gekend, evenmin als haar gaafheid.

3 Goderis 1994: 61-69.

4 Goderis 1985: 28-36

5 Goderis 1985: 28-36

6 Goderis 1985: 28-36

7 Goderis/Termote 1988: 57-58

8 S.n. 2003

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De totale af te graven oppervlakte bedroeg minstens 12,5 % van het te prospecteren terrein, respectievelijk 10 % door middel van proefsleuven en 2,5 % door middel van kijkvensters en/of dwarsseuven. Omdat de bouwheer de aanwezige verharding nog zo lang mogelijk wenste te behouden, werd met het agentschap Onroerend Erfgoed en de Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst RADAR overeen gekomen dat kijkvensters enkel aangelegd moesten worden, wanneer de aanwezige sporen in de sleuven daar aanleiding toe gaven. De bovengrond werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog.

Tijdens de eerste fase van het onderzoek werd de methode van continue sleuven gebruikt:

- parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige terrein;
- de afstand tussen de proefsleuven bedroeg niet meer dan 15 m (van middenpunt tot middenpunt);
- de minimale breedte van een sleuf was één graafbak breed, in dit geval 2 m.

Tijdens de tweede fase van het onderzoek werd overeen gekomen dat de onderzoeksmethode kon afwijken van de voorschriften in de bijzondere voorwaarden. Zo kon opnieuw de verharding zo lang mogelijk behouden worden. Tijdens de tweede fase werd het onderzoek uitgevoerd aan de hand van proefsleuven met een breedte van 4 m. Ze werden voorzien ter hoogte van de geplande nutsleidingen. Hun spreiding over het onderzoeksterrein is goed en laat toe uitspraken te doen over het volledige onderzoeksgebied van fase 2.

Alle sporen, werkputten en minstens één representatief bodemprofiel per werkput werden fotografisch vastgelegd. De profielen werden zo gekozen dat een overzicht verkregen werd van de bodemopbouw van het volledige onderzoeksgebied. Daarnaast werden alle hoofdmeetpunten, proefsleuven, vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten.

Het projectgebied omvat een oppervlakte van circa 1,8 ha (18200 m²). Een zone van 1220 m² was vervuild en diende daarom niet onderzocht te worden. Het onderzoek geeft volgende getallen als resultaat:

FASE 1

- Onderzoekbare zone: 7560 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 756 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 189 m²
- Onderzochte oppervlakte: 986 m² of 13,04% van de onderzoekbare zone van fase 1
 - Aantal aangelegde werkputten: 6 = 986 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters: 0 = 0 m²

FASE 2

- Onderzoekbare zone: 9420 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van proefsleuven = 10 % of 942 m²
 - Te onderzoeken zone door middel van kijkvensters en dwarsseuven = 2,5 % of 236 m²
- Onderzochte oppervlakte: 1044 m² of 11,08% van de onderzoekbare zone van fase 2
 - Aantal aangelegde werkputten: 7 = 1044 m²
 - Aantal aangelegde kijkvensters: 0 = 0 m²

5.2 Bespreking bodemopbouw

Op het terrein werd onder de aanwezige verharding een nivelleringslaag vastgesteld, die aangebracht werd ter voorbereiding van het aanbrengen van de verharding. Daaronder bevond zich nog een – op de meeste plaatsen – intact bodemprofiel. Dat bestaat uit een A-horizont (teelaarde) en daaronder een B-horizont, die gelegen is op de C-horizont. In het oosten van het onderzoeksgebied zijn aanwijzingen gevonden dat deze zone beperkt opgehoogd werd met teelaarde, voor het aanbrengen van de voorbereidende laag voor de verharding. In het westen van het terrein konden verschillende opgebrachte lagen onderscheiden worden. Ze werden aangebracht bovenop de A-horizont en werden afgedekt door een grindlaag. Daarboven is een laag stabilisé of beton aangebracht. Plaatselijk was daarboven nog asfalt aanwezig.

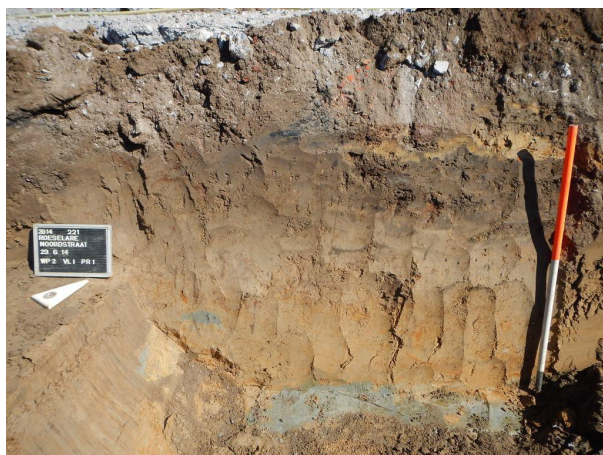

Fig. 10: WP2PR1

Fig. 11: WP3PR1

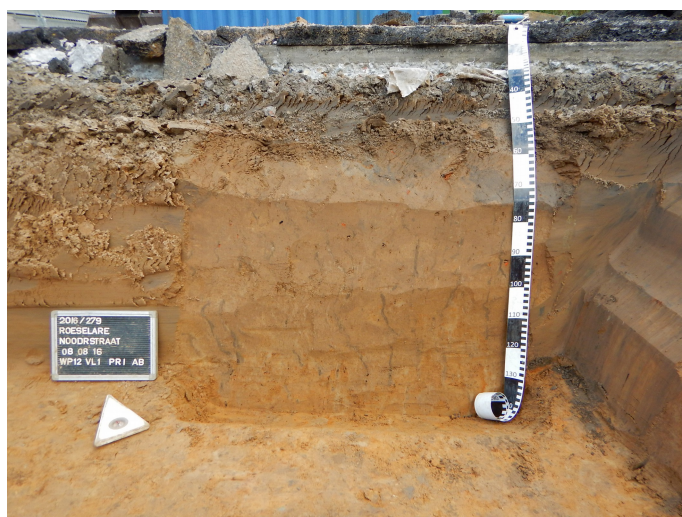
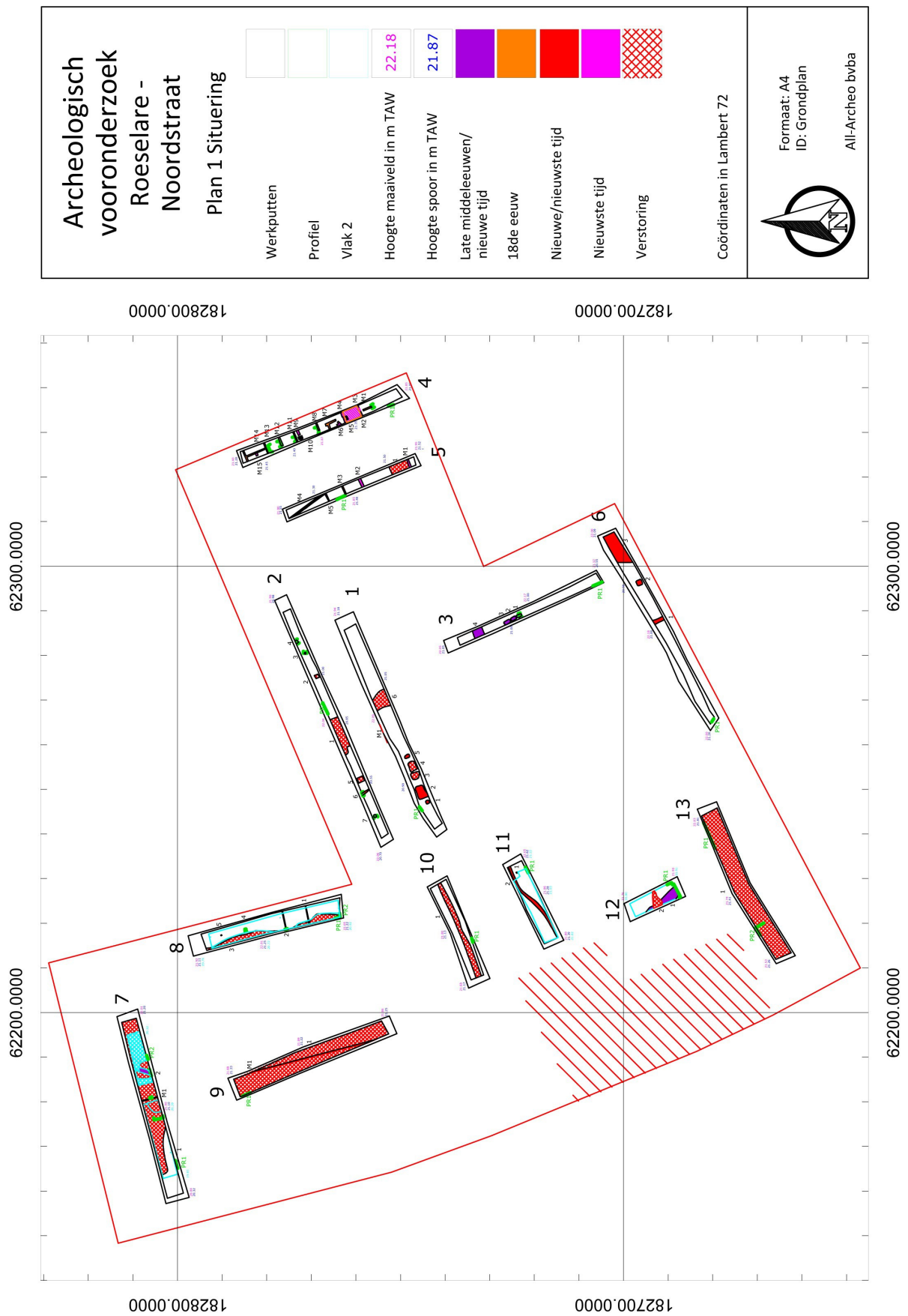

Fig. 12: WP12PR1

Het archeologisch niveau ter hoogte van de bovenzijde van de C-horizont bevindt zich op een diepte tussen 50 cm en 1,32 m, op een hoogte van 19,85 tot 21,45 m TAW. Zoals gezegd is de bestaande bodemopbouw op de meeste plaatsen intact. Er is geen sprake van bodemdegradatie of erosie. Wel werd de bodem lokaal verstoord door bodemingrepen die te dateren zijn in de nieuwe tot nieuwste tijd. De intacte bodemopbouw betekent een goed bewaard bodemarchief, op uitzondering van de plaatsen die lokaal verstoord zijn.

5.3 Bespreking sporen

5.3.1 Oostelijke zone (WP1-6)

Verspreid over het terrein werden antropogene sporen aangetroffen. Hun densiteit is het laagst in het oosten van het onderzoeksgebied en neemt naar het westen toe. Ook aan de Noordstraat is een hoge densiteit aan antropogene resten op te merken.

5.3.1.1 Gracht en poel

Een vermoedelijke gracht, WP3S4, bevindt zich centraal in de zone van fase 1. Het spoor heeft een bruinigrijze gevlekte vulling, een breedte van 2,35 m en een noordoost-zuidwest oriëntatie. Op de overgang tussen de A2-horizont en de gracht werd een wandfragment Raeren steengoed aangetroffen, te dateren in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd. Wanneer de ligging van het spoor vergeleken wordt met historische kaartmateriaal, blijkt deze niet samen te vallen met een gekende perceelsgrens.

Fig. 14: WP3S4

Fig. 15: WP6S3

Ook werd vermoedelijk een poel, WP6S3, aangetroffen. Het spoor heeft een homogene bruine vulling. Fenomenen aan de rand van het spoor lijken te wijzen op een watervoerende functie van het spoor. Zo is er een uitgelopen witgrijze strook te zien rond het spoor, waarin roestcirkeltjes te zien zijn, die gevormd zijn rond wortels.

5.3.1.2 Kuilen

WP2S4, WP2S7 en WP3S1-3 zijn geïnterpreteerd als kuilen. WP2S4 heeft een rechthoekige vorm en een grijsbruine gevlekte vulling. Het spoor heeft een breedte van 70 cm en een maximale bewaarde diepte van 27 cm. WP2S7 is een ronde kuil met een homogene donkergrijze vulling. Het spoor heeft een diameter van 62 cm en een maximale bewaarde diepte van 41 cm. Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen.

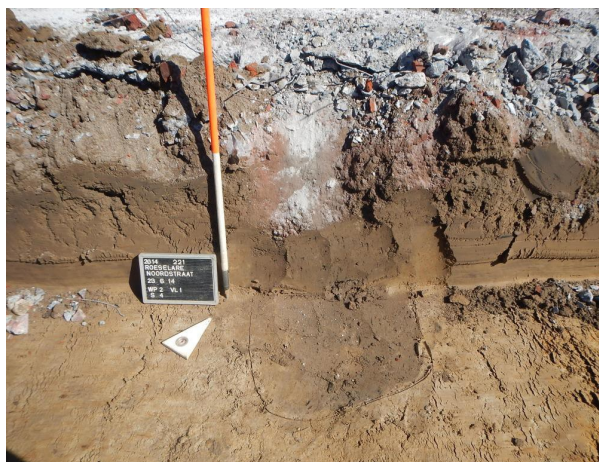

Fig. 16: WP2S4

Fig. 17: Doorsnede WP2S4

Fig. 18: WP2S7

Fig. 19: Doorsnede van WP2S7

WP3S1-3 zijn drie gelijkaardige kuilen. Ze zijn rechthoekig en hebben afgeronde hoeken. Hun vulling is bruingrijs gevlekt. Ze meten gemiddeld 71 cm bij 1,30 m en hebben een maximale bewaarde diepte van 36 cm. WP3S3 bevatte een wandfragment gedraaid grijs aardewerk en een wandfragment rood aardewerk. Ze wijzen op een datering in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd.

Fig. 20: WP3S1-3

Fig. 21: Doorsnede van WP3S1

5.3.1.3 Paalsporen

Er werd slechts één paalspoor aangetroffen: WP2S3. Het is een rond paalspoor met een grijsgele gevlekte vulling en een diameter van 40 cm. In doorsnede bleek het spoor een maximale bewaarde diepte te hebben van 28 cm. Bovendien werd vastgesteld dat nog een paalkern te zien was. Deze was donkerder grijs dan de omringende vulling. De vulling bevatte een fragment baksteen.

Fig. 22: WP2S3

Fig. 23: Doorsnede WP2S3

5.3.1.4 Muurresten

Ter hoogte van de Noordstraat werden diverse muurresten aangetroffen. Op basis van de hardheid van de gebruikte bakstenen en op basis van de mortel kunnen de muurresten gegroepeerd worden.

Fig. 24: WP4M13-15

WP4M1, WP4M7-8, WP4M11, WP4M14 en WP5M3 hebben bakstenen van 17 x 8 x 5 cm en zijn gemetst met een beige zavelmortel. Een plot van de muurresten op de Atlas der Buurtwegen (zie

Plan 5), toont heel wat overeenkomsten. Op basis daarvan lijken deze muren te dateren in de 18de eeuw. Een sondering op WP4M1, WP4M8 en WP4M11 toont een bewaarde diepte van één à twee rijen bakstenen.

WP4M2-5 zijn de muren van een kelderruimte, die opgevuld is met Scheldezand. De muren zijn opgebouwd uit bakstenen van 19 x 8 x 5 cm en zijn gemetst met kalkmortel. Aan de binnenzijde van de kelderruimte zijn de muren bepleisterd. WP4M6, WP4M9-10, WP4M12-13, WP4M15, WP5M1-2 en WP5M5 zijn muren die gelijkaardig zijn aan WP4M2-5. Net achter WP5M1 bevindt zich WP5S1, een stuk stabilisé verharding. Een sondering op WP4M12 wijst op een bewaarde diepte van zes rijen bakstenen of 48 cm. Een sondering op WP4M13 wijst op een bewaarde diepte van twee rijen bakstenen.

Fig. 25: WP4M4-5

Fig. 26: WP5M1 en WP5S1

WP1M1 is de fundering van de buitenmuur van één van de gebouwen die voor sloop aanwezig waren op het terrein. De fundering bestaat uit cement, waarop een bakstenen muur gezet is met bakstenen van 20 x 10 x 6 cm en gemetst met cementmortel. Een sondering wijst op een bewaarde diepte van 1,08 m.

Fig. 27: WP1M1

Fig. 28: WP5M4

Tot slot is er WP5M4, dat bestaat uit twee bakstenen muurtjes met een leiding ertussen. Ook deze muren hebben bakstenen van 20 x 10 x 6 cm en zijn gemetst met cementmortel.

5.3.1.5 Verstoringen

Tot slot werden nog diverse verstoringen aangetroffen. WP1S1-6, WP2S1, WP2S5 en WP6S2 zijn te beschouwen als puinkuilen. Ze hebben doorgaans een donkere bruingrijze gevlekte vulling en zijn rechthoekig van vorm. Bovendien bevatten ze heel wat bouwpuin, met name baksteen en mortel. WP1S4 bevatte een randfragment rood geglaazuurd aardewerk van een kookpot, te dateren in de nieuwe of nieuwste tijd.

Fig. 29: WP1S3-4

WP2S6 is te interpreteren als een leiding. De aanwezigheid ervan bleek uit een doorsnede van het spoor. De aanleggleuf van de leiding heeft een donkere grijsgele gevlekte vulling, een noordwest-zuidoost oriëntatie, een maximale breedte van 43 cm en bleek nog 50 cm diep bewaard onder het aangelegde vlak. WP6S1 is op basis van de donkere grijsgele en sterk gevlekte vulling mogelijk ook te beschouwen als een verstoring. Het spoor heeft een breedte van 84 cm.

Fig. 30: WP2S6

Fig. 31: Doorsnede WP2S6

Fig. 32: WP6S1

5.3.2 Westelijke zone (WP7-13)

5.3.2.1 Grachten

Op twee plaatsen werden tijdens het onderzoek van fase 2 grachten vastgesteld. Het gaat om WP7S2 en WP12S1. Ze zijn vergelijkbaar met WP3S4 uit fase 1. De grachten hebben een lichte bruingrijze gevlekte vulling en een gemiddelde breedte van ca. 2,15 m. WP7S2 heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie. WP12S1 heeft een noordwest-zuidoost oriëntatie. WP12S1 werd gecoupeerd en toont een komvormig verloop met twee opvullingslagen. Beide lagen hebben een gelijkaardig uitzicht, maar de bovenste laag bevat erg veel baksteenbrokken. Het spoor heeft een maximale bewaarde diepte van 73 cm, te rekenen vanaf de onderzijde van de Ap-horizont. WP12S1 werd afgeschaafd op zoek naar vondstmateriaal om het spoor te kunnen dateren. Daarbij werd slechts een fragmentje van een rood geglaazuurde tegel aangetroffen. Dit laat slechts toe het spoor te situeren in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd. Naar analogie wordt ook WP7S2 gedateerd in de late middeleeuwen tot nieuwe tijd.

Fig. 33: WP7S2

Fig. 34: WP12S1

5.3.2.2 Paalsporen

Het onderzoek van fase 2 leverde drie paalsporen op (WP8S4, WP8S5 en WP11S1). Het gaat om rechthoekige paalsporen met een bruingele gevlekte vulling. Hun scherpe aflijning wijst op een datering in de nieuwe tot nieuwste tijd. Daarom werd op deze hoogte een eerste niveau aangelegd. Een coupe van WP8S4 toont aan dat het paalspoor er nog 14 cm diep bewaard was.

Fig. 35: WP8S4

Fig. 36: Coupe van WP8S4

5.3.2.3 Drainagebuizen

In werkput 8 werden twee drainagebuizen vastgesteld. Het gaat om WP8S1 en WP8S2. Ze hebben een bruinglege gevlekte vulling en een scherpe aflijning, net zoals de hierboven besproken paalsporen. Vermoedelijk dateren ze uit de nieuwe tot nieuwste tijd.

Fig. 37: WP8S2

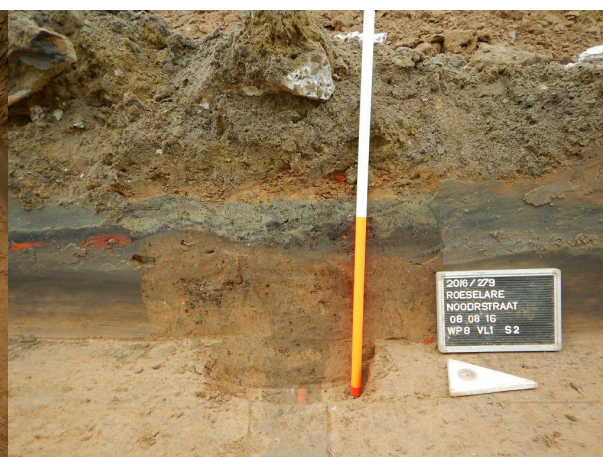

Fig. 38: Coupe van WP8S2

5.3.2.4 Muurresten

Twee muurresten werden vastgesteld, WP7M1 en WP9M1. Ze liggen in elkaars verlengde. Ze zijn opgebouwd uit snelbouwstenen, wat de muurresten dateert in de 20ste eeuw. WP7M1 is slechts 29 cm diep bewaard en is te interpreteren als een funderingsmuur. WP9M1 was veel dieper bewaard en is te interpreteren als een keldermuur. Omdat duidelijk was dat de kelder een grote verstoringsdiepte kent en hieronder hoogstwaarschijnlijk geen oudere archeologische sporen meer bewaard zullen zijn, werd de puinrijke vulling van de kelder niet tot op de bodem uitgegraven.

Fig. 39: WP9M1

5.3.2.5 Verstoringen

Verder werden tijdens fase 2 vooral heel wat verstoringen vastgesteld. Ze hebben een puinrijke vulling en bevatten plaatselijk plastic en beton. De verstoring ter hoogte van werkput 9 is te interpreteren als een kelderruimte die opgevuld is met puin. WP7S1 en WP8S3 zijn lichte blauwgrijze vlekken die baksteen en steenkool bevatten. Ze zijn vermoedelijk vervuild. WP12S2 heeft een gelijkaardige vulling maar is beperkter in omvang. WP13S1 bestaat uit verschillende rechthoekige kuilen die elkaar oversnijden en opnieuw een puinrijke vulling met plastic hebben. WP10S1 en WP11S2 zijn leidingen.

Fig. 40: WP9PR1 ter hoogte van de kelderruimte

Fig. 41: Verstoring in werkput 7

6 Waardering, analyse van de geplande situatie: effecten, en advies

In het kader van het onderzoek moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Wat is de bodemopbouw?
 - Op het terrein werd onder de aanwezige verharding een nivelleringslaag vastgesteld, die aangebracht werd ter voorbereiding van het aanbrengen van de verharding.
 - Daaronder bevond zich nog een – op de meeste plaatsen – intact bodemprofiel. Dat bestaat uit een A-horizont (oude teelaarde) en daaronder een B-horizont, die gelegen is op de C-horizont.
 - In het oosten van het onderzoeksgebied werden aanwijzingen gevonden dat deze zone beperkt opgehoogd werd met teelaarde, voor het aanbrengen van de voorbereidende laag voor de verharding. In het westen zijn verschillende opgebrachte lagen vastgesteld. Dit deel van het terrein is harder opgehoogd.
- In hoeverre is de bodemopbouw intact? Is er sprake van bodemdegradatie en /of erosie, en wat vertelt dit over de intactheid van eventuele sporen?
 - Zoals gezegd is de bestaande bodemopbouw op de meeste plaatsen intact. Er is geen sprake van bodemdegradatie of erosie. Wel werd de bodem lokaal verstoord door bodemingrepen die te dateren zijn in de nieuwe tot nieuwste tijd.
 - De intacte bodemopbouw betekent een goed bewaard bodemarchief, op uitzondering van de plaatsen die lokaal verstoord zijn.
- Hebben de – te slopen – verharding en bebouwing het archeologische niveau aangetast? Zo ja, in welke mate?
 - De verharding heeft het archeologisch niveau niet aangetast. De bodem werd niet afgegraven voor aanbrengen van de verharding, maar bovenop de bestaande bodemopbouw aangebracht.
 - De bebouwing heeft het archeologisch niveau wel aangetast, hoewel ook dit eerder beperkt lijkt tot de funderingen. Ter hoogte van werkput 9 werd een kelderruimte vastgesteld. Deze betekent wel een grootschalige verstoring. Ook ter hoogte van werkput 13 is een grotere verstoorde zone vastgesteld.
 - Verder zijn in het westen enkele vervuilde zones vastgesteld, ter hoogte van werkputten 7 en 8.
- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
 - Verspreid over het terrein werden antropogene sporen aangetroffen. Aan de Noordstraat is een hogere densiteit aan antropogene resten op te merken. Dit strookt met de verwachtingen op basis van de historische kaarten.
 - De antropogene sporen bestaan uit grachten, kuilen, paalsporen, drainagebuizen, muurresten en verstoringen. Aan de Noordstraat werd de grootste concentratie aan muren vastgesteld. Een deel daarvan is in overeenstemming te brengen met de 19de-eeuwse bebouwing, te zien op de Popp-kaart.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
 - De sporen zijn goed bewaard gebleven. Hierop wijst de grote bewaringsdiepte en de beperkte graad van verstoring.
- Op welk(e) niveau(s) bevinden de sporen zich?
 - De verstoringen kwamen reeds aan het licht na het verwijderen van de nivelleringslaag. De paalsporen en de drainagebuizen waren te zien aan de bovenzijde van de Ap horizont. De overige sporen waren te zien op de overgang van de B- naar de C-horizont, op een diepte van ca. 1 tot 1,20 m.
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

- Er werden nauwelijks structuren herkend in de aanwezige sporen. Enkel aan de straatzijde kan gesproken worden van structuren. Ze bestaan uit muurresten en vormen de funderingen en een kelderruimte van de bebouwing die hier aanwezig is geweest.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
 - De aangetroffen sporen behoren tot meerdere periodes. Ze dateren met name van de late middeleeuwen tot de nieuwste tijd.
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, welke aspecten verdienen hierbij bijzondere aandacht? Welke zijn de onderzoeksvragen die door middel van een vervolgonderzoek moeten beantwoord worden?
 - Het uitgevoerde vooronderzoek heeft de aanwezige archeologische resten voldoende in kaart gebracht. Verder onderzoek hiervan zal slechts een zeer beperkte kenniswinst betekenen, te weinig om een vervolgonderzoek te verantwoorden. Op basis van het uitgevoerde vooronderzoek wordt de vrijgave van het terrein geadviseerd.

7 Bibliografie

7.1 Publicaties

Goderis, J., 1994: Twee Romeinse mesheften gevonden te Roeselare, in Westvlaamse Archaeologica, 10, p. 61-69.

Goderis, J./J. Termote, 1988: Stadsarcheologisch onderzoek in Roeselare, in Archaeologia Mediaevalis, 18-19/03/1988, 57-58.

Goderis, J., 1985: Recente Middeleeuwse bodemvondsten uit de stadskern van Roeselare en uit de nabijheid van de oude mandelbedding, Westvlaamse archaeologica, 1, 28-36.

S.n., 2003, Activiteitenverslag 2002 van de Vereniging voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in West-Vlaanderen, Algemene vergadering 19 maart 2003.

7.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2014)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2014)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2014)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geopunt Vlaanderen (2014)
<http://www.geopunt.be>

Koninklijke Bibliotheek van België
<http://www.kbr.be/>

Nationaal geografisch instituut (2014)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2014)
Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

8 Bijlagen

8.1 Archeologische periodes

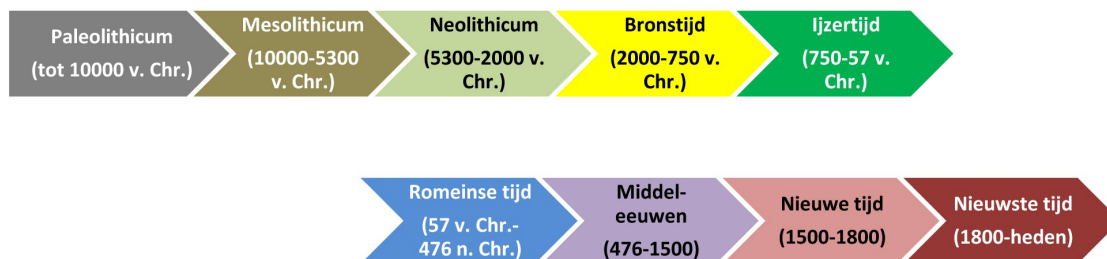

Fig. 42: Archeologische periodes

8.2 Plannen en tekeningen

Plan 1: Situering

Plan 2: Detail

Plan 3: Detail

Plan 4: Detail

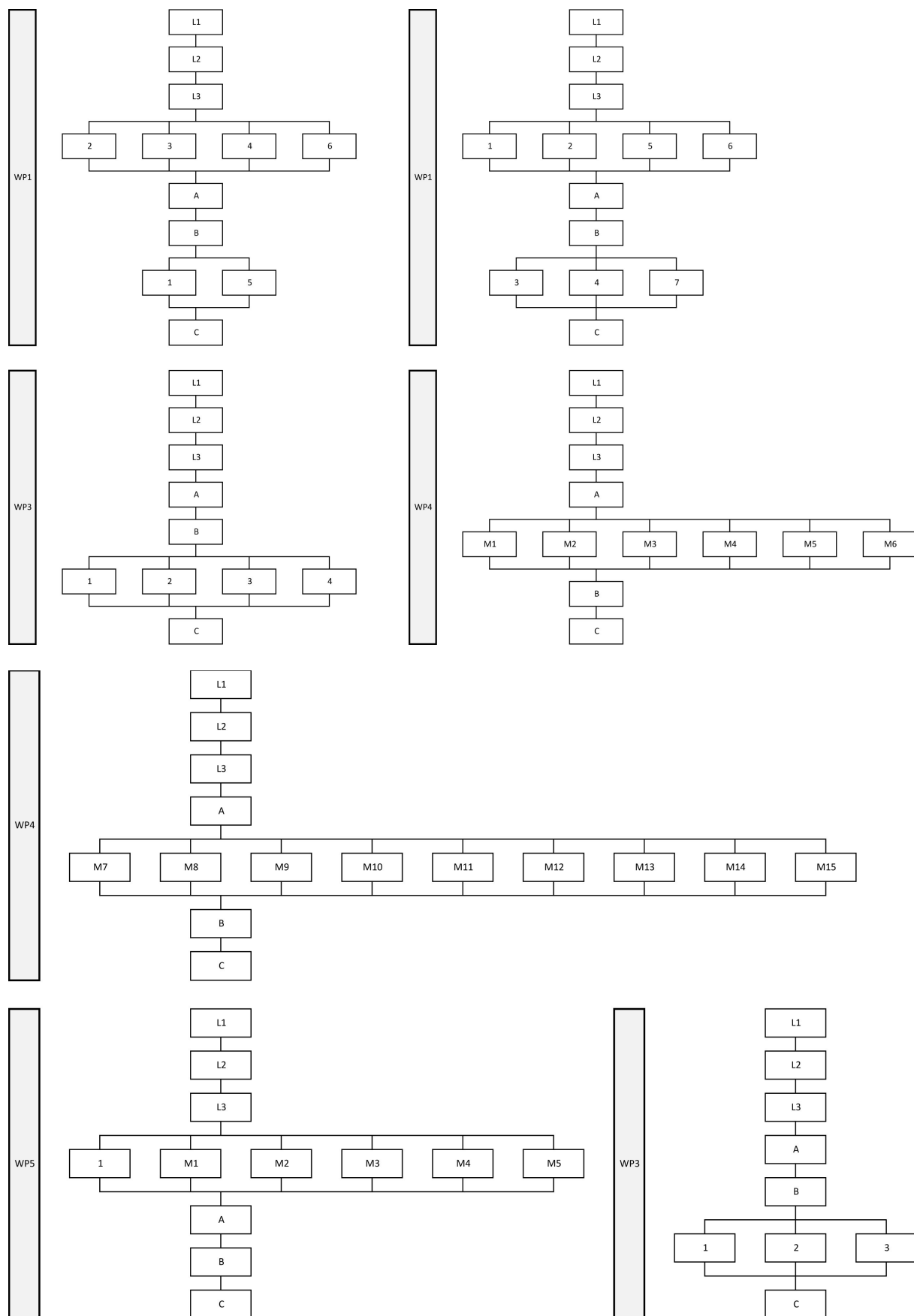
Plan 5: Situering op Atlas der Buurtwegen

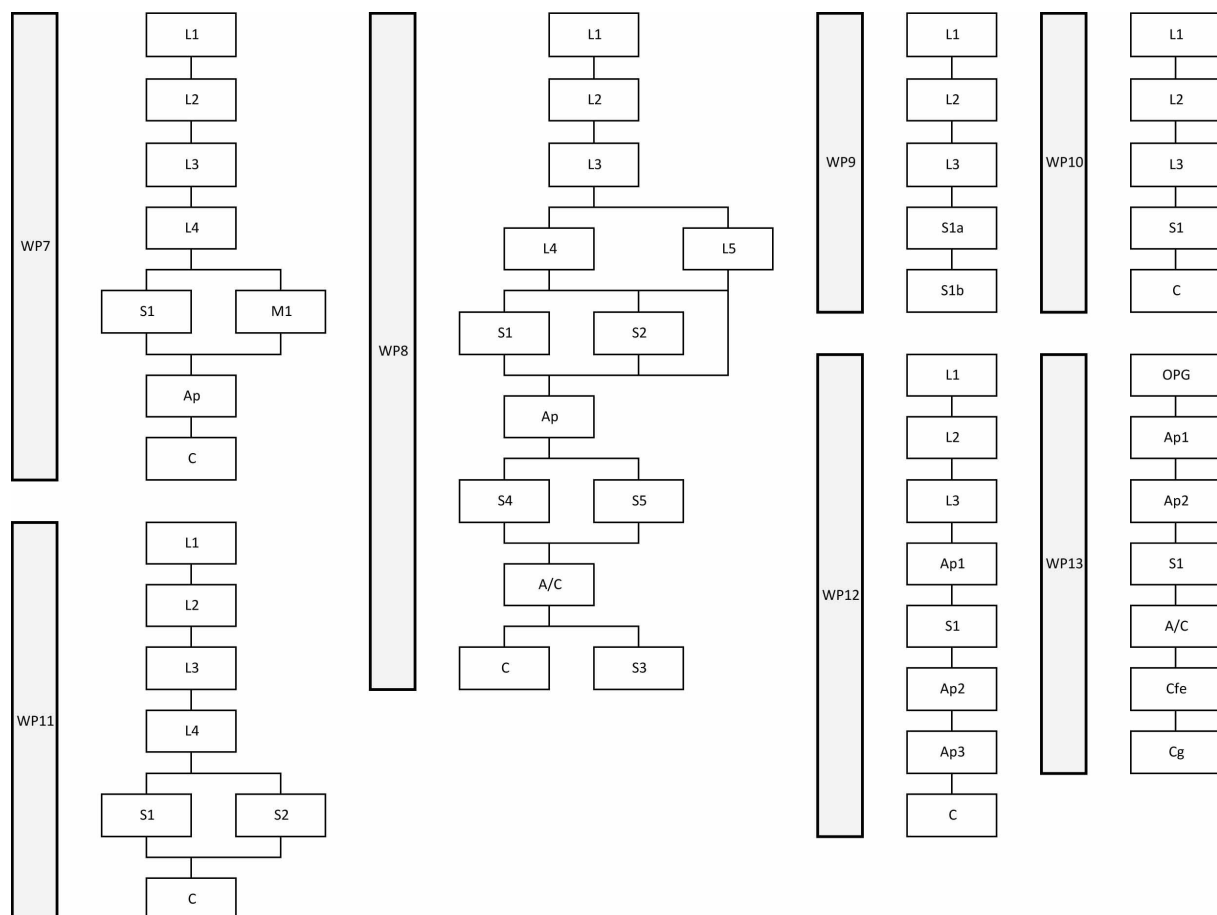
Tekening 1: Profiel- en coupetekeningen fase 1

Tekening 2: Profiel- en coupetekeningen fase 2

Tekening 3: Profiel- en coupetekeningen fase 2

8.3 Harrismatrix

8.4 Sporenlijst

Werk-put	Spoor	Kleur			Homogeen/ heterogeen	Vorm	Interpretatie
		Donker /licht	Hoofd- kleur	Bijkleu- r			
1	1	donker	bruin	geel	gevekt	vierkant	kuil
1	2	donker	bruin	grijs	gevekt	vierkant	kuil
1	3	donker	bruin	grijs	gevekt	vierkant	verstoring
1	4	donker	bruin	grijs	gevekt	vierkant	verstoring
1	5	licht	bruin	grijs	gevekt	ovaal	kuil
1	6	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	verstoring
2	1	donker	grijs	bruin	gevekt	onregelmatig	verstoring
2	2	donker	grijs		gevekt	vierkant	verstoring
2	3		grijs	geel	gevekt	rond	paalspoor
2	4		grijs	bruin	gevekt	rechthoekig	kuil
2	5	donker	bruin	geel	gevekt	vierkant	verstoring
2	6	donker	grijs	geel	gevekt	rechthoekig	verstoring
2	7	donker	grijs		homogeen	rond	paalspoor
3	1		bruin	grijs	gevekt	rechthoekig	kuil
3	2		bruin	grijs	gevekt	rechthoekig	kuil
3	3		bruin	grijs	gevekt	rechthoekig	kuil
3	4		bruin	grijs	gevekt	rechthoekig	greppel

Werkput	Spoor	Kleur			Homogeen/heterogeen	Vorm	Interpretatie
		Donker / licht	Hoofdkleur	Bijkleur			
5	1	donker	bruin	geel	gevekt	rechthoekig	verstoring
6	1	donker	grijs	geel	gevekt	rechthoekig	greppel
6	2	donker	bruin	geel	gevekt	vierkant	kuil
6	3		bruin		homogeen	rechthoekig	poel
7	1	donker	grijs	blauw	gevekt	langwerpig	verstoring
7	2	licht	bruin	grijs	gevekt	langwerpig	greppel
8	1		bruin	geel	gevekt	rechthoekig	drainagegreppel
8	2		bruin	geel	gevekt	rechthoekig	drainagegreppel
8	3	licht	blauw	grijs	gevekt	onregelmatig	verstoring
8	4		bruin	geel	gevekt	vierkant	paalspoor
8	5		bruin	geel	gevekt	vierkant	paalspoor
9	1	donker	bruin	grijs	gevekt	onregelmatig	puinvulling kelder (M1)
10	1	donker	grijs	geel	gevekt	langwerpig	afvoerbuiss
11	1		bruin	geel	gevekt	vierkant	paalspoor
11	2		zwart	geel	gevekt	langwerpig	greppel van leiding
12	1	licht	bruin	grijs	gevekt	langwerpig	greppel
12	2	licht	blauw	geel	gevekt	onregelmatig	verstoring
13	1	licht	grijs	groen	gevekt	onregelmatig	verstoring

8.5 Vondstenlijst

Vondstnr.	Locatie		Inzamelingswijze	Aardewerk		
	Werkput	Spoor		Vaatwerk	Bouwmateriaal	Andere
V001	1	4	Vlak	1		
V002	2	3	Vlak		1	
V003	3	3	Vlak	2		
V004	3	A2 boven S4	Profiel	1		
V005	12	1	Coupe		1	

8.6 Digitale gegevensdrager

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.